

Quality Assurance Student Experts

2019-1-SK01-KA203-060807

Képzési Útmutató a Hallgatói Minőségbiztosítási Szakértők képzéséhez

Student Expert Training Handbook

Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája (HÖÖK)

2022.



Az Európai Bizottság támogatása ezen kiadvány elkészítéséhez nem jelenti a tartalom jóváhagyását, amely kizárólag a szerzők álláspontját tükrözi, valamint a Bizottság nem tehető felelőssé ezen információk bármilyen felhasználásáért.

Tartalomjegyzék

| | |
|--|----|
| Tartalomjegyzék | 2 |
| A Képzési Útmutatóban használt rövidítések listája | 3 |
| Bevezetés | 4 |
| 1. Mi a minőség? | 4 |
| 2. Európai kontextus - A minőségbiztosítás története, a bolognai folyamat, miniszteri közlemények, az Európai Felsőoktatási Térség | 6 |
| 3. Témák a tréningek tartásához | 7 |
| 4. ESG 1. rész - Belső minőségbiztosítás | 8 |
| 5. ESG 2. rész - Külső minőségbiztosítás | 9 |
| 6. A hallgatók részvétele az egyetemi döntéshozatalban, hallgatói önkormányzat | 10 |
| 7. Hallgatóközpontú tanulás | 11 |
| 8. Társadalmi dimenzió és a társadalomra gyakorolt hatás | 12 |
| 9. Nemzetköziesítés | 14 |
| 10. Kutatási és kreatív eredmények | 16 |
| 11. Új távlatok és jelenlegi trendek - vegyes tanulás, e-learning, közös diplomák, rövid ciklusok, mikrotanúsítványok | 19 |
| 12. A minőségbiztosításra vonatkozó európai szakpolitikák - ESU szakpolitikai dokumentumok dióhéjban | 20 |
| 13. Miért vesznek részt hallgatók a minőségbiztosítási folyamatokban? | 22 |
| 14. Mit tehetünk az intézményünk fejlesztése érdekében? | 23 |
| Tréningek leírása | 24 |
| 1. szekció - Hallgatóközpontú tanulás | 24 |
| 2. szekció - A hallgatók részvétele az egyetemi döntéshozatalban, hallgatói önkormányzat | 28 |
| 3. szekció - A minőségbiztosítás rendszerének építőkövei | 32 |
| 4. szekció - A belső minőségbiztosítás rendszere Magyarországon | 35 |
| 5. szekció - A külső minőségbiztosítás rendszere Magyarországon | 38 |
| 6. szekció - A hallgatók szerepe a minőségbiztosításban | 43 |
| 7. szekció - Új trendek a felsőoktatásban | 46 |
| 8. szekció - Képzés lezárása | 49 |

A Képzési Útmutatóban használt rövidítések listája

| Rövidítés | Jelentés |
|-----------|--|
| ESU | Európai Hallgatói Képviselőlet (European Students' Union) |
| MAB | Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság |
| ESG | Európai Felsőoktatási Térség minőségbiztosításának standardjai és irányelvei (European Standards and Guidelines) |
| EHEA | Európai felsőoktatási Térség (European Higher Education Area) |
| HÖÖK | Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája |

Bevezetés

1. Mi a minőség?

A minőségi felsőoktatás fogalmának meghatározása és megértése talán a legmegfoghatatlanabb és legabsztraktabb fogalom. A felsőoktatás folyamatos fejlődése és a társadalom számára is megfigyelhető hozzáadott értéke kibővíti a felsőoktatás általános szerepét. A felsőoktatás ideája túlmutat az egyes készségek és ismeretek tanításán és elsajátításán, különösen egy hihetetlenül gyors tempójú és folyamatosan változó világban. A reflexivitás, a visszajelzés, az intellektuális frissesség és a releváns kérdések irányítják a felsőoktatás fejlődésének irányát, de ami még fontosabb, azt is meghatározza a társadalom fejlődésének irányát. Ezért kulcsfontosságú, hogy miként reflektálunk, hogyan viszonyulunk a visszajelzésekhez és az intellektuális frissességhez, és hogy milyen minőségű kérdéseket teszünk fel.

A felsőoktatás különböző intézményei olyan környezetet teremtenek, ahol a kíváncsiság és a kreativitás, a megoldások és a válaszok, a megfigyelések és az ötletek szabadon felfedezhetők, kölcsönhatásba léphetnek és szórakoztathatók. A felsőoktatás így sokkal holisztikusabb hatást gyakorol a társadalomra, ami egyértelműen kiemeli fontosságát és szükségességét. Ezért, amikor a minőség kérdésre térünk rá, feltétlenül fontos megérteni, hogy a folyamatosan változó világ folyamatosan alkalmazkodó és folyamatosan kíváncsi felsőoktatási intézményeket igényel. Minél jobb kérdéseket teszünk fel, minél merészebb kutatásokat végzünk, és minél többet foglalkozunk a különböző érdekeltekkel, annál jobb eredményeket és válaszokat kapunk. A minőség tehát azzal kezdődik, hogy megértjük a felsőoktatás által kínált felelősséget és lehetőségeket, és olyan mechanizmusokat hozunk létre, amelyek javítják és fokozzák a további fejlődést.

Ebben az összefüggésben a minőségi felsőoktatás fenntartása megköveteli az alkalmazkodási képességet és a kulcsfontosságú tényezőkkel való interakciót. A minőség számos tulajdonsága, a minőség biztosítása, valamint a minőséggel kapcsolatos alapvető érdekelt felek különböző

perspektívái mind olyan bizonyítékok, amelyek a felsőoktatás minőségéről alkotott elképzelést felépítik és átalakítják. Ezért létfontosságú a minőség megítélését befolyásoló tényezők átfogóbb megértése. A következő szakaszok részletesebb betekintést nyújtanak a felsőoktatás minőségét meghatározó tényezőkhöz.

2. Európai kontextus - A minőségbiztosítás története, a bolognai folyamat, miniszteri közlemények, az Európai Felsőoktatási Térség

A bolognai folyamat célja a felsőoktatási rendszerek koherenciájának javítása Európa-szerte, és az Európai Felsőoktatási Térség (EHEA) kialakítása. Az Európai Felsőoktatási Térség egyedülálló nemzetközi felsőoktatási partnerség, amely 49 különböző nemzet politikai akaratának eredménye, amelyek az elmúlt húsz év során közös vállalások - strukturális változások és közös eszközrendszer - végrehajtásával egy övezetet hoztak létre, különböző politikai, kulturális és tudományos hagyományokkal. Ez a 49 ország olyan közös alapelveken - mint a véleménynyilvánítás szabadsága, az intézményi autonómia, az autonóm diákszervezetek, az akadémiai szabadság, valamint a hallgatók és oktatók szabad mozgása - nyugvó felsőoktatási változásokban állapodik meg és hajtja végre azokat.

E folyamat révén az európai nemzetek, intézmények és érdekcsoportok folyamatosan kiigazítják felsőoktatási rendszereiket, hogy azok összemérhetőbbé váljanak, és javítsák minőségbiztosítási folyamataikat.

3. Témák a tréningek tartásához

A következő fejezetek röviden bemutatják a tréningek tartalmát valamint kontextusát, amely alapján a tréner ki tudja választani a célcsoportjának legmegfelelőbb módszereket. A leírások változatosak, így könnyen hasznosíthatók különböző szituációkban is. Ott, ahol a téma absztrakt és nehezen megérthető, példaaktivitásokkal igyekeztünk színesebbé tenni a bevezetőt.

4. ESG 1. rész - Belső minőségbiztosítás

A felsőoktatási intézmények sokáig az ipari és üzleti világban bevett előírások és szempontok mentén próbálták meg saját minőségbiztosítási rendszerüket létrehozni és működtetni. A 2005-ben megalkotott, majd 2015-ben felülvizsgált European Higher Education Area (EHEA), azaz az Európai Felsőoktatási Térség minőségbiztosításának standardjai és irányelveinek (röviden ESG2015) megalkotásával azonban egy mindenkire érvényes, közös felsőoktatási szempontrendszer jött létre, mely Bolognától Nyíregyházáig összemérhetővé teszi az egyetemek és főiskolák minőségbiztosítási rendszerét. A 3 nagy fejezetből álló ESG első pillére az intézmény belső minőségbiztosítására vonatkozó irányelveket foglalja össze. Hallgatói vezetőként elengedhetetlen nemcsak az ismerete ezen pontoknak, hanem azok értelmezése különböző, a felsőoktatásban résztvevő stakeholderek szemszögéből. Ezen pontok megfeleltethetők a felsőoktatás szinte bármely folyamatának, így kiváló alapot nyújtanak mind magának az intézménynek, mind pedig a minőségbiztosítási ügynökségeknek a minőség vizsgálatára és fejlesztési javaslatok megállapítására.

A tréningek alapvető lényege, hogy a résztvevők szemléletét formáljuk az ESG pontok mentén és megértsék az ESG pontok lényegét minden felsőoktatási stakeholder számára, hogy azt a mindennapi érdekképviseleti tevékenységük során tudják alkalmazni. Rendkívül fontos az is, hogy ezeket a pontokat ne csak betéve tudják felsorolni a résztvevők, hanem magát az esszenciáját értsék meg és tudják megfeleltetni önállóan a megfelelő folyamatoknak.

5. ESG 2. rész - Külső minőségbiztosítás

Az ESG 2. nagy fejezete alapvető útmutatásokat tartalmaz abból a szempontból, hogy hogyan kell lefolytatni egy külső minőségbiztosítási eljárást. A tréning kapcsán fontos kiemelni, hogy csak akkor lehet érdemben megtartani, ha a résztvevők már ismerik az első fejezet pontjait és értelmeit, hiszen ebben a szakaszban azokra a pontokra építünk, azoknak való megfelelését vizsgáljuk külső szempontból. A tréning folyamán a résztvevők megtapasztalhatják, hogy milyen is egy akkreditációs eljárás mindkét résztvevői körében (látogatóbizottság és intézményi delegáltak) lenni. Először is megismerkednek a fejezet pontjaival az ESG 1 pontjához hasonló módszertannal. Ezek után különböző szerepjátékok során megismerkednek egy egyszerűsített és gyorsított akkreditációs eljárás folyamatával. Ezekben különböző sztereotip jellemvonású szereplők bőrébe bújva kell lefolytatniuk a felkészülési folyamatokat és magát az eljárást, az ESG pontoknak megfelelően.

6. A hallgatók részvétele az egyetemi döntéshozatalban, hallgatói önkormányzat

Mivel az ESG 2015 értelmében a minőségért és a minőségbiztosításért elsősorban az intézmények önmagukban felelősek, így természetesen az intézmények részeként működő Hallgatói Önkormányzatokra és azokra a HÖK-ös képviselőkre is kiemelt szerep hárul ebben, akik érdekképviseleti és közösség-szervezői tevékenységük során még csak nem is gondoltak arra, hogy egy minőségbiztosítási rendszer részei. A demokratikusan választott és autonóm módon működő Hallgatói Önkormányzatok megkerülhetetlen részei a felsőoktatási intézmények döntéshozatali folyamatainak. A hallgatói részvétel a szenátusi üléseken valamint az előkészítő bizottságokban, a hallgatók bevonása a minőségbiztosítási folyamatok szervezésébe és működtetésébe, a hallgatók érdekeinek artikulálása a más stakeholderek (egyetemi vezetők, egyetemi alkalmazottak stb.) mellett kiemelt felkészültséget és talpraesettséget kíván. A következőkben végigvesszük azt, hogy hol és milyen formában tud a hallgatói önkormányzat bekapcsolódni az intézményének működtetésébe.

7. Hallgatóközpontú tanulás

Az ESG 2015-ben önálló standard (1.3) foglalkozik a hallgatóközpontú oktatás kérdéskörével. A standard alapján felsőoktatási intézményeknek biztosítaniuk szükséges a lehetőségeket – egyúttal bátorítva a hallgatókat az aktív véleményformálásra – ahhoz, hogy a különböző tanulási folyamatok, kurzusok, programok kialakításában, formálásában szerepet vállaljanak. A tréning során a résztvevők, az ESG irányelvekre támaszkodva összegyűjtik a hallgatóközpontú-tanulás követelményeit és ismérveit. A képzés célja, hogy a résztvevők széleskörűen ismerjék azokat folyamatokat, intézményi és intézményközi szereplőket amik és akik hatással vannak a képzések hallgatóközpontúvá alakításában. A tréning során a résztvevők betekintést nyernek azokba módszerekbe, amelyek segítségével az intézményük hallgatóit érdekeltté és motiválttá lehet tenni az általuk látogatott képzések, valamint az optimális oktató-hallgató viszony kialakításával kapcsolatban.

8. Társadalmi dimenzió és a társadalomra gyakorolt hatás

A felsőoktatási intézményeknek egyedülálló szerepük és lehetőségük van arra, hogy jelentős társadalmi változásokat érjenek el. Az igazságosabb, egyenlőbb, befogadóbb és sokszínűbb társadalom felé való haladás nagymértékben függ az egyetemek befolyásától. Az oktatásnak a társadalmi befogadásra gyakorolt hatása döntő tényező, a társadalmi egyenlőtlenségek kezelésében, ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy az egyetemek által nyújtott szolgáltatások sem elérhetőek egyformán, mindenki számára. A minőségi felsőoktatási intézményeknek egyensúlyt kell teremteniük az igazságosabb társadalmat létrehozó befolyásukból adódó kettősség között, ugyanakkor lehetővé kell tenniük, hogy az oktatási terek mindenki számára hozzáférhetőek és befogadóak legyenek. Az inkluzív környezeteknek és a hozzáférhető tanulási tereknek az egyetemeken belül kell kiindulniuk, hogy lehetővé tegyék a következetesebb társadalmi változásokat. Amint azt a miniszteri közleményekben (forrás) többször is megjegyezték, a felsőoktatási intézményeknek törekedniük kell a nagyobb sokszínűsége, a reprezentációra és a szélesebb körű hozzáférésre. A minőség fényében ezek a célkitűzések alapvető fontosságúak és hasznosak is, mivel hozzájárulnak egy holisztikusabb, új perspektívákkal rendelkező tudományos vitákhoz. A felsőoktatási intézmények társadalmi dimenziója ezért kulcsfontosságú ezen intézmények felelősségének meghatározásában.

A minőségbiztosítás támogatásában a hallgatók szerepe sokrétű. Mivel a felsőoktatási intézmények biztosítják a tanulási tereket, elemezni kell azok hozzáférhetőségét, a bennük lévő sokszínűséget és azok biztonságát. Miközben az egyetemek nagy felelősséggel tartoznak ezen terek létrehozásáért és fenntartásáért, a minőség biztosítása a hallgatók közreműködését is megköveteli. A hallgatók által kezdeményezhető viták, az általuk hozott nézőpontok és az általuk nyújtott különböző tapasztalatok mind hozzájárulnak a felsőoktatás társadalmi dimenziójának mélyebb megértéséhez.

Megvitatandó kérdések:

- Melyek a legfőbb akadályok, amelyek gátolják a felsőoktatáshoz való hozzáférést?

- A felsőoktatás társadalmi dimenziójáról szóló vita részeként megvitatják-e a különböző nézőpontokat, mint például a társadalmi-gazdasági státusz, a nem, a faj és hasonló kategóriák?
- Milyen megvalósítható lépéseket lehet tenni a felsőoktatás hozzáférhetőségének és sokszínűségének növelése érdekében?
- A tantermek biztonságos teret biztosítanak-e az egyenlő tanulási tapasztalatokhoz? Lehetne-e konkrét lépéseket tenni egy barátságosabb környezet megteremtése érdekében?
- Hogyan támogatják a hallgatókat tanulmányaik során? Vannak-e pozitív példák, pl. mentális egészségügyi tanácsadás?
- Hogyan tudnák az egyetemek jobban tudatosítani a szociális dimenzióval és a társadalmi hatással kapcsolatos felelősségüket? Milyen kezdeményezésre kellene nagyobb figyelmet fordítani?

A következő kérdések célja, hogy vitát indítsanak a felsőoktatás társadalmi dimenziójának és társadalmi hatásának alapvetőbb kérdéseiről. A vita célja, hogy olyan témákat bontsunk ki, amelyeket korábban nem kaptak elég figyelmet vagy teljesen figyelmen kívül hagytak. A eltérő háttérű, különböző nemű, társadalmi-gazdasági helyzetű vagy élettapasztalatú hallgatók nagyobb mértékű bevonása olyan szintű tudatosságot és érzékenységet eredményez a társadalmi dimenzióval kapcsolatban, amely hozzájárul a jobb minőségű felsőoktatáshoz. Ezeknek a kérdéseknek lehetővé kell tenniük, hogy a minőségbiztosítás részeként különböző tapasztalatok, ötletek és megoldások szülessenek a hozzáférhetőbb, sokszínűbb, igazságosabb és egyenlőbb felsőoktatás irányába.

9. Nemzetköziesítés

A minőségi felsőoktatás olyan környezetre támaszkodik, amely folyamatosan új perspektívákat és kihívásokat idéz elő. A felsőoktatás minőségéhez egyik legjobban nemzetköziesítés járul hozzá. A nemzetközi környezetnek való nagymértékű kitettség, illetve a nemzetközi hallgatók és oktatók által az oktatásba hozott hozzáadott értékek széleskörűek. A befogadóbb és hozzáférhetőbb környezet kialakításának leghatékonyabb módja a fokozott kulturális interakciók és a társadalmi sokszínűség. Mindezek az esetek hozzájárulnak a fokozott érzékenységhez és a több interkulturális kölcsönhatáshoz, és olyan nemzetközi környezetet teremtenek, amely közvetlenül hozzájárul a tanulási élményhez, de a felsőoktatási intézmények általános minőségéhez is. Mindamellett, a fokozott nemzetköziesítés érdekében tett erőfeszítések gyakran akadályokba ütköznek, amelyek gátolják az előrehaladást. Mivel a felsőoktatás minőségének növeléséhez elengedhetetlenül szükséges a nemzetközi környezet megteremtése, vannak olyan akadályok, amelyeket alaposabban meg kell vizsgálni. A hozzáférhetőség állandóan visszatérő kérdés és gyakran beárnyékolja a nemzetközi csereprogramokat, mivel a mobilitási lehetőségek korlátozottak és egyenlőtlenek. Hasonlóképpen, a különböző helyeken zajló csereprogramokból gyakran hiányoznak az oktatási eredmények elismerésére szolgáló mechanizmusok. Ráadásul a közelmúltban a Covid-19 világjárvány rávilágított a társadalmi egyenlőtlenségekre, amelyek sok diák és oktató tanulási tapasztalatát befolyásolják. Bár a nemzetköziesítés kétségtelenül nagyban hozzájárul a minőségi felsőoktatáshoz, a részvétel nem lehet kiváltság kérdése. A felsőoktatási intézmények felelőssége, hogy olyan hozzáférhető csereprogramokat hozzanak létre, amelyek hozzájárulnak a sokszínű hallgatói közösség létrehozásához.

A hallgatói szakértők minőséggel kapcsolatos véleménye meghatározó az egyetemek környezetére nézve. Alapvető fontosságú, hogy olyan befogadó és nemzetközi környezetre törekedjünk, amely hatással van a tanulási tapasztalatokra. Ezért elengedhetetlen, hogy a hallgatók továbbra is igényesek maradjanak, és magas elvárásokat támasszanak a befogadás, a hozzáférhetőség, a sokszínűség és a nemzetközi csere- és mobilitási programok elismerése tekintetében. Ahhoz, hogy ezeket fel tudják fogni, a minőséggel foglalkozó hallgatói

szakértőknek részt kell venniük a nemzetköziesítés korlátairól és akadályairól, valamint a lehetséges megoldásokról és lehetőségekről szóló nehéz vitákban.

Megvitatandó kérdések:

- Melyek a felsőoktatás nemzetköziesítésének legfőbb akadályai?
- Hogyan lehetne a csere- és mobilitási programokat hozzáférhetőbbé és befogadóbbá tenni?
- Mi a felsőoktatási intézmények szerepe annak biztosításában, hogy a nemzetközi csereprogramokhoz való hozzáférés ne csak kiváltság kérdése legyen?
- Hogyan tudnának az egyetemek jobb mechanizmusokat kidolgozni az oktatási eredmények elismerésére?
- Ahogy a közelmúlt kihívásai új megoldásokat hoztak, a nagyobb mértékű digitalizáció hozhatna-e egy nemzetközibb környezetet? Lehet-e a fokozott digitalizáció a nemzetközivé válás hatékony kiegészítője?
- A csereprogramokon kívül milyen egyéb kezdeményezések járulhatnak hozzá a nemzetközi környezet nagyobb eléréséhez?

A következő kérdések a nemzetközivé válás korlátairól szóló nehéz vitát hivatottak megnyitni. A hallgatói szakértőknek fel kell ismerniük, hogy a vitának túl kell lépnie a pozitívumok kiemelésén, és arra kell ösztönözniük a felsőoktatási intézményeket, hogy teremtsenek hozzáférhetőbb környezetet, inspiráló sokszínűséggel és befogadással. Ezek döntő fontosságú lépések, hogy a nemzetköziesítés jelentős előnyeit a teljes hallgatói közösség, és ne csak a kiváltságokkal rendelkező hallgatók érezzék.

10. Kutatási és kreatív eredmények

A felsőoktatással foglalkozó szakemberek egyik legfontosabb szerepe, hogy képesek legyenek értelmes kérdéseket feltenni. Minél kíváncsibb, minél bátrabb, minél árnyaltabb és kreatívabb egy kérdés, annál jobbak és minőségibbek lesznek a kutatások és a válaszok. A felsőoktatási intézményeknek biztonságos környezetet kell biztosítaniuk e kérdések feltevéséhez és kutatásához. A minőségi felsőoktatásnak ezért nagy hangsúlyt kell fektetnie a kíváncsiságra, amely minőségi kutatásban és eredményekben nyilvánul meg. A minőségbiztosítás hallgatói szakértőiként elengedhetetlen számunkra, hogy a kutatásokat és publikációkat megfelelő vizsgálatnak vessük alá az eljárások során. Meg kell értenünk, hogy a különböző tudományágaknak különböző mérései és megközelítései vannak. Minden területnek más és más követelményei és normái vannak a kutatási eredményekkel és a minőség mérésére szolgáló mérőszámokkal kapcsolatban.

Tevékenység:

Próbáljunk meg meghatározni 5 olyan oktatási területet, amelyek eltérő jellemzőkkel bírnak, és írjuk le, hogy hogyan lehet a területek minőségét értékelni, vagy milyen mutatókkal lehetne mérni a területet. Törekedjünk arra, hogy különböző területeket határozzunk meg, ezáltal a mutatók is különbözőek lesznek. Próbáljunk meg kreatív minőségi indikátorokat kidolgozni, amelyek alkalmazhatók az egyetemeken, és ezekhez a mérőszámokhoz mérési módokat is fogalmazzunk meg.

Ha a minőségi mérőszámok meg vannak határozva, lehetőség nyílik a különböző kutatások és azok eredményeinek értékelésére és összehasonlítására. A különböző területek értékelése során az is meghatározó, hogy mennyire innovatív vagy kreatív az értékelt kutatás, illetve egyes területeken mennyire idézett vagy releváns a munka. Ezt azonban rendkívül nehéz egységesíteni az egyes területeken, ezért a minőségi jellemzőknek területenként eltérő jelentősége lesz. Emiatt valószínűleg minden egyes területnek egyedi normái és szabályai vannak a kutatásra vonatkozóan. Hallgatói szakértőként nekünk kell mérlegelnünk, hogy melyek a releváns mérőszámok.

Megvitatandó kérdések:

- Melyek a releváns mérőszámok a résztvevők szakterületén? Ezek kimerítik-e a minőség mérésének módjait?
- Vannak olyan minőségi jellemzők, amelyeket gyakran figyelmen kívül hagynak vagy nem jól mérnek? Melyek ezek, és hogyan lehetne őket jobban figyelembe venni?

E különbségek mérlegelése után kulcsfontosságú, hogy a meglévő mérőszámok közül néhányra külön összpontosítsunk. Gyakran a folyóiratok minőségét publikálások, vagy a kapott idézések számával jellemzik. A pusztán publikálás azonban gyakran félrevezető. A folyóiratok hírneve, a bírálati eljárás szigorúsága vagy a hatásuk emiatt döntő fontosságú. Hasonlóképpen félrevezető lehet az idézések száma is, ugyanis releváns az is, hogy hol, melyik folyóiratban idézték a cikket. A minőségi kutatás nem támaszkodhat a felületes elemzésre. Hallgatói szakértőként alaposan meg kell vizsgálni a publikáció és az idézések minőségét is.

További kérdések:

- Hogyan kerülhető el a minőségi kutatást akadályozó felületesség?
- Milyen szabályokat kell követniük a minőségi publikációknak?

Most, hogy a minőségi kutatás és a kutatási eredmények pontosabb meghatározása és megvitatása megtörtént, itt az ideje, hogy áttérjünk a gyakorlatiasabb pontokra. A minőségbiztosítási felülvizsgálati folyamat során a hallgatói szakértők valószínűleg részt vesznek a tanterv alaptárgyait oktató oktatók kutatási eredményeinek értékelésében. Ez egy olyan kulcsfontosságú feladat, ahol a hallgatók bevonása feltétlenül szükséges. A hallgatói szakértők szerepe nem az, hogy a kutatás teljes körű értékelését adják, hanem az, hogy megmutassák egyedi hallgatói nézőpontjukat, amely esetleg olyan részleteket vagy következtetéseket mutathat meg, amelyek csak a hallgató szemszögéből észrevehető.

Tevékenység:

Vizsgáljuk meg a résztvevők oktatóinak publikációit, és készítsünk rövid értékelést azok minőségéről. Próbáljunk meg olyan szempontokra összpontosítani, mint például az oktató legérdekesebb témája vagy a legtöbbet idézett publikációja. Ha észrevesszük, hogy a

publikációk nem teljesítik a minőségi publikációk kritériumát, próbáljuk meg meghatározni a hiányosságokat. Eredeti ötleteket tartalmaz vagy esetleg plágiumra utaló jelek vannak benne?

11. Új távlatok és jelenlegi trendek - vegyes tanulás, e-learning, közös diplomák, rövid ciklusok, mikrotanúsítványok

A korszerű, 21. századi felsőoktatásban egyre inkább eltolódik a hangsúly a jelenléti kontaktórák irányából különböző távolsági, vagy hibrid oktatásszervezési megoldások felé. Ezt a folyamatot drámai mértékben előrelendítette a 2019. év vége óta az élet számos területét megváltoztató COVID-19 járvány. A 2020 tavaszán elrendelt globális szintű karanténok a felsőoktatási intézmények napi működését sem hagyták érintetlenül. Az addig főképp a jelenléti oktatásban működő intézményeknek egy-két napon belül kellett megteremteniük a távolléti oktatás feltételeit. Az intézmények közötti versenyben ebben az aspektusban azok teljesítettek jól, ahol a különböző korszerű munkaszervezési formák – blended learning, vagy e-learning – módszertanai már az alapvető működés részét képezték. A különböző munkaszervezési formák mellett szintén a felsőoktatás korszerűsödésének velejárója a képzési kimenetek megváltozása is. Az utóbbi évtizedekben egyre nagyobb tért hódítanak a klasszikus 3-5 éves képzéseknél rövidebb, akár tematikájukban is szűkebb végzettségek. A képzés első felében a résztvevők megismerik a korszerű munkarendek ismertetőjeleit, a szükséges infrastrukturális és humánerőforrás szükségleteket, valamint az a témával kapcsolatos jó gyakorlatokat. A képzési blokk második felében a résztvevők képesek lesznek felismerni a klasszikustól eltérő képzési időtartamok jellemzőit, valamint a képzések során megjelenő, a felsőoktatási intézményen kívüli szereplőket (piaci szereplők, továbbképzőközpontok) is.

12. A minőségbiztosításra vonatkozó európai szakpolitikák - ESU szakpolitikai dokumentumok dióhéjban

A minőségbiztosítási hallgatói szakértőkként fontos, hogy naprakészen kövessük a minőségi felsőoktatásról szóló vitát. Az európai kontextus szakaszban feltérképezett érdekelttek mellett hasznos figyelemmel kísérni az Európai Hallgatói Képviselő (ESU) által a minőségbiztosításról készített szakpolitikai dokumentumot. Ez egy kulcsfontosságú dokumentum, amely felvázolja a minőségi felsőoktatással kapcsolatos legfontosabb vitákat és témákat. Ez az elemzés csupán néhány átfogó szegmensre összpontosít. A hallgatói szakértők számára a legmeghatározóbb nyilvánvalóan a hallgatói részvétel és a "hallgatóközpontú tanulás". Ez a szakasz mélyebben elmélyül abban a megközelítésben, amely a hallgatókat egyenrangú félként és kritikus partnerként emeli ki. Ebben a részben a minőségbiztosítás részeként a hallgatói szakértők a felelősök. Ezen belül a "digitális tanulás" és a "tanulási eredmények" mélyebben összpontosítanak a minőségi képzések és oktatás kialakításában elért előrehaladás jeleire. Érinti az innováció szerepét, valamint a mérhető tanulási célokat és eredményeket. Egy másik jelentős vita az oktatás jövőjét illetően az innováció, a kutatás és fejlesztés, valamint a diákok egyenlő szerepe és lehetőségei körül zajlik. A "bolognai eszközök" szélesebb körű elfogadása is szóba kerül, amely hozzájárul egy koherensebb és szélesebb körben elismert oktatási rendszerhez. Végül, de nem utolsósorban a vita fókuszában a minőségbiztosítás áll. A hallgatói szakértők számára ez a rész a minőség biztosításának és értékelésének különböző mechanizmusait vázolja fel.

Tevékenységek:

- Rajzoljunk egy gondolattérképet a fentebb leírt témákról, és törekedjünk arra, hogy asszociációkat fűzzünk az egyes területekhez. Koncentráljunk arra a kérdésre, hogy mi van jelenleg, és mi hiányzik a jövőben ezeken a területeken.

- Hasonlítsuk össze és állítsuk szembe egymással a nemzeti szabályozásokat az ESU szakpolitikai dokumentumában felvázolt szabályozásokkal. Mi az, ami fejlesztésre szorul? Mi az, ami megfelelően működik? Mi az, ami hiányzik?
- Próbáljuk meg alkalmazni ezeket a konkrét ajánlásokat saját intézményeinkre. Mit lehetne javítani rajtuk? Milyen meglévő szabályozások vannak már, amelyek működnek? Milyen további ötleteket javasolnánk az intézménynek?

13. Miért vesznek részt hallgatók a minőségbiztosítási folyamatokban?

A minőségbiztosítási folyamatoknak – beszéljünk itt akár a belső, akár a külső minőségbiztosításról – nagyon fontos része, hogy a felsőoktatási intézmény minden szereplője képviseltesse magát. A belső minőségbiztosítás során az intézményi HÖK, míg a külső minőségbiztosítás során a HÖÖK delegál hallgatókat a különböző testületekbe, bizottságokba. A hallgatói részvétel kiemelkedő fontosságú a QA folyamatok során, hiszen így egyrészt a különböző szabályzatok, minőségirányítási dokumentumok kidolgozása során, másrészt különböző mérések, illetve akkreditációs eljárások során is képviseltetve van a felsőoktatási intézmények polgárságának legnagyobb lélekszámú csoportja. A felsőoktatási intézmények működésének egyik fő célja a piac- és versenyképes képzések megszervezése, egyszerre értékálló és korszerű tudással rendelkező szakemberek képzése. Ezek a kritériumok nem teljesülhetnek a hallgatók igényeinek becsatornázása nélkül. A tréningblokk célja, hogy a résztvevők fel- és megismerjék a különböző minőségbiztosítási részfolyamatok során felmerülő hallgatói feladatokat. A tréning során részletesebben megismerjük azokat az ESG standardokat és irányelveket, amik teljesítéséhez közvetlenül, vagy közvetetten a hallgatók bevonása szükséges.

14. Mit tehetünk az intézményünk fejlesztése érdekében?

Mit is tehetünk hallgatóként a saját képzésünk vagy intézményünk fejlesztéséért, jobbításért? Erről és ehhez hasonló témákról fogunk szót ejteni a következő tréningeken. Az alkalom célja, hogy a résztvevők a gyakorlati életből vett példákon keresztül felismerjék, hogy minden egyes észrevételük, tanulmányi problémájuk vagy javaslatuk leírható az ESG 2015 keretrendszerében. A tréning második részében kitérünk azokra a pontokra, ahol közvetlenül kiemelt szerepe van a hallgatói képviselőknek (ösztöndíjak, lakhatás, képzési program, oktatói munka hallgatói véleményezése). A tréning elvégzése után a hallgatói tagok képesek lesznek felismerni azt, hogyan is tudják a gyakorlatban alakítani a felsőoktatási környezetük mindennapjait.

Tréningek leírása

A következőkben 8 tréning szekciót mutatunk be, amelyek az elméleti megalapozás mellett konkrét gyakorlatokat is tartalmaznak a tréning levezetésére vonatkozóan.

1. szekció - Hallgatóközpontú tanulás

Leírás: A tréning célkitűzése, hogy a résztvevők azonos szintre kerüljenek olyan kulcsfontosságú fogalmak ismeretében, mint a hallgatóközpontú tanulás, tanulásközpontúság, minőségfogalom, hiszen minden intézménynek és képzési programnak, így minden hallgatónak is egyedi fogalma van ezekről. A képzés kezdetén fontos azt is hangsúlyozni, hogy úgy tekinthetünk a hallgatói problémakezelésre mint a minőségi tanulást akadályozó tényezők elhárítására, így a minőségbiztosítás rendszerének és tartalmának ismerete nem csupán egy elvont tudástartalom, hanem a hallgatói érdekképviseleti munka alapvető eszköze és biztos hivatkozási pontja.

Háttér: A képzés szándékosan indul egy gyakorlati jellegű perspektívából, hiszen a résztvevő hallgatók és hallgatói képviselők a minőségbiztosítás absztrakt fogalmait úgy tudják megismerni és később magabiztosan alkalmazkodni, ha a hozzájuk legközelebbi pontján fogjuk meg, ez pedig a tanulástámogatás.

Tréner: A képzés vezetője/vezetői jól képzettek a minőségbiztosítási fogalmak és intézményrendszer kapcsán, rendelkeznek hallgatói önkormányzati és minőségbiztosítási gyakorlati tapasztalattal. Előnyös, ha jártasak az alternatív pedagógiai módszertanok alkalmazásában.

Módszertan: A képzés során alkalmazzunk változatos módszertant, a frontális előadásokkal szemben részesítsük előnyben a páros munkát, a csoportmunkát és az alternatív pedagógiai eszközöket.

1. rész: Bevezetés a projektbe- időkeret: 60 perc

- A résztvevők megismerkednek a projekttel, megismerik a program célkitűzéseit és detektálják saját szerepüket ebben a munkában
- A résztvevők bemutatkoznak egymásnak, adjunk lehetőséget arra, hogy megismerkedjenek, akár találjanak közös pontokat és mi is mérjük fel ez alapján a résztvevők összetételét, becsüljük meg a tudásukat és jártasságukat a témában, ezt pedig vegyük figyelembe a képzés teljes ideje alatt. Amennyiben nagyon eltérő háttérrel rendelkező résztvevők alkotják a csoportot, igyekezzünk a csoportmunkák és egyéb feladatok alkalmával differenciálni, vagyis minden résztvevőt a tudásának és tapasztalatainak megfelelő feladattal bízunk meg, illetve a csoportok kialakításánál vegyük figyelembe az összetételt és kínáljunk arra is lehetőséget, hogy a tapasztalt tagok megosszák tudásukat a kevésbé tapasztaltakkal.
- A résztvevőknek lehetőségük nyílik jelezni elvárásait a projekttel és a képzéssel kapcsolatban. Ez lehetőleg legyen interaktív, használhatunk online eszközöket (pl. menti.com) vagy kézzelfoghatókat (pl. post-iteket), a lényeg, hogy minél több résztvevőt bátorítsunk arra, hogy megossza elképzeléseit, elvárásait, akár fenntartásait vagy féltelmeit a képzéssel összefüggésben. Ezekre röviden reflektáljunk, racionalizáljuk az elvárásokat, ismertessük a képzés tartalmi elemeit és lehetőség szerint később a közös munka során is térjünk vissza ezekre.

2. rész: Fogalmak közös meghatározása- időkeret: 90 perc

- A résztvevők feladata, hogy csoportokban saját definíciókat alkossanak a következő kifejezésekhez:
 - *tanulás – önálló tanulás*
 - *tanulástámogatás*
 - *hallgatóközpontú tanulás*
 - *minőség*

- *minőségbiztosítás*

Fontos, hogy az alapoktól induljunk és megállapodjunk abban, hogy pontosan mit is értünk tanulás fogalom alatt, illetve mit gondolunk milyen tényezők támogathatják, illetve akadályozhatják ezt a folyamatot.

A résztvevők kisebb csoportokban dolgozzanak a definíciókon, majd ezeket ismertessék egymással, egészítsék ki és törekedjenek egy konszenzusos, teljes, mindenre kiterjedő és átfogó meghatározás megfogalmazására.

A véglegesített definíciókat gyűjtsük össze egy online felületen és tegyük elérhetővé a résztvevők számára. A képzés végén egészítsük ki hasznos segédanyagokkal, forrásokkal, ajánlott irodalmakkal, ez a “virtuális batyu” pedig értelmezhető a közös munka kézzelfogható outputjaként.

3. rész: Tapasztalatok a tanulástámogatással összefüggésben- időkeret: 60 perc

A résztvevők csoportokban detektálják, hogy mely tényezők akadályozzák a tanulástámogatást. A csoportok problématerképet készítenek, azaz bemutatnak egymásnak olyan konkrét ügyeket és eseteket, amikkel korábban az érdekképviselői munkájuk vagy felsőoktatási tanulmányaik során találkoztak. Az esetek begyűjtésének és ismertetésének szempontjai a következők:

- mi történt?
- kivel történt?
- mi a megoldás?

A csoportok munkájának lezárását követően egy közös térképen foglaljuk össze az eseteket és soroljuk be az alábbi szintek valamelyikére:

- egyéni
- csoportos
- szakot érintő

- intézményi
- országos szintű

Ezt a problématerképet őrizzük meg, mert a későbbiekben, az ESG pontok tárgyalásánál vissza fogunk térni hozzá!

4. rész: Hatékony tanulás a felsőoktatásban- időkeret: 60 perc

- A képzés résztvevői csak tudnak érdemben beszélgetni a tanulástámogatást akadályozó és támogató tényezőkről, ha tudják, hogy mitől tud hatékony lenni egy tanulási-tanítási folyamat a felsőoktatás dimenziójában.
- Érdeemes áttekinteni a hatékony tanulással kapcsolatos szakirodalmi ismereteket és egyéni tapasztalatokat.
- Ezt követően vegyük elő a 3. részben létrehozott problématerképet, hogy megnézzük, a korszerű tanulás tényezői hol sérültek a korábban megismert esetekben.

5. rész: Tanulástámogatás az ESG-ben- időkeret: 40 perc

- A képzés 5. részében eljutunk az ESG részleges ismertetéséhez és a résztvevők megismerkednek 1.6-os ESG ponttal, mely a tanulástámogatásokról és hallgatói szolgáltatásokról szól.

2. szekció - A hallgatók részvétele az egyetemi döntéshozatalban, hallgatói önkormányzat

Leírás: A tréning célja, hogy a résztvevők megismerkedjenek az felsőoktatási döntéshozatal mechanizmusaival és detektálják saját szerepüket ebben a folyamatban. Fontos a résztvevőkkel láttatni, hogy hallgatóként releváns tapasztalatokkal rendelkeznek a felsőoktatás működéséről és működtetéséről, így kvázi tapasztalati szakértőként tudnak szerepet vállalni az egyetemet érintő döntések előkészítésében és meghozatalában akár intézményes, azaz hallgatói önkormányzati keretek között, akár ezen kívül.

Háttér: A képzés fókuszában egy szerepjáték áll, mely lehetőséget kínál arra, hogy a résztvevők saját bőrükön tapasztalják meg, hogy milyen az egyetemi döntéshozási folyamat egy-egy aktorának a kompetenciája, egyéni szempontrendszere és stratégiája.

Tréner: A tréning vezetője jártos a felsőoktatási döntéshozatali mechanizmusokban, előnyt jelent, ha személyes tapasztalattal rendelkezik a hallgatói önkormányzatiság területén mind lokális vagy intézményi, mind pedig országos szinten.

Módszertan: A képzés során alkalmazott fő módszer a szerepjáték, mely lehetőséget teremt a személyes tapasztalatszerzésre védett és kontrollált körülmények között.

1. rész: A hazai felsőoktatás építőkövei- időkeret 90 perc

- A résztvevők megismerik a hazai felsőoktatási rendszert és a hallgatói önkormányzati működés jogi és tárgyi keretrendszerét. Fontos témák:
 - a hallgatói érdekképviselő története
 - mit mond a törvény a hallgatói képviselőtről
 - professzionalizálódás
 - a bürokrácia része

- HÖK, mint közösség és szocializációs közeg
- Bemutatjuk az érdekképviselő definícióját: az érdekképviselt személyek, szervezetek anyagi, szellemi vagy erkölcsi érdekeinek egyszeri vagy folyamatos képviselője más személyek, szervezetek előtt. Ismertetjük, hogy ide három fő résztevékenység kapcsolódik:
 - érdekegyeztetés, ami egy belső folyamat
 - érdekvédelem, azaz lobby
 - érdekvédelem, jellemzően jogi támogatás

2. rész: A döntéshozatal és döntéshozatal folyamatainak megismerése- időkeret: 90 perc

- A résztvevők egy szerepjátékon keresztül ismerkednek meg a döntéshozatal lehetséges folyamatával és lehetőséget kapnak arra, hogy kipróbálják magukat egy tárgyalási helyzetben.
- Az alapszituáció, hogy az adott fiktív intézmény hozzájut egy jelentősebb pályázati forráshoz, mely felhasználásáról egy hamarosan esedékes Szenátusi ülésen hoznak döntést.
- A résztvevőket szerepek szerint csoportokra osztjuk az alábbiak szerint:
 - hallgatók
 - oktatók
 - adminisztratív személyzet

Minden csoportnak lehetősége van úgynevezett belső fórumot tartani, ahol megvitathatják, hogy milyen konstruktív javaslatot terjesztenek a Szenátus elé a pályázati forrás felhasználásának céljával összefüggésben.

- Miután a csoportok megállapodtak abban, hogy a hallgatók, az oktatók, illetve az adminisztratív személyzet milyen fejlesztéseket kérne az intézménytől, kezdetét veszi a lobby. Ezen szakaszban a különböző csoportok úgynevezett képviselőket küldenek a

másik teamekhez, hogy megismerjék azok álláspontját. Minden csoportnak lehetősége lesz megismerni minden koncepciót.

- A kör végén a csoportok újra egyesülnek és megvitatják, hogy milyen kapcsolódási pontok lehetnek a másik két csoporttal, illetve milyen konszenzusra hajlandóak ezekkel a teamekkel annak érdekében, hogy valamilyen formában és mértékben érvényre juttassák saját elképzelésüket.
- Ezt követően szimuláljuk a Szenátusi ülést, ahol a tréner alakítja a fiktív intézmény vezetőjét és moderálja a beszélgetést. Az ülés végén a résztvevőknek szavazatukkal kell eldönteni, hogy az adott forrásból mely koncepció vagy koncepciók támogatandóak.

3. rész: A hallgatói önkormányzatok szerepe a felsőoktatási döntéshozatalban- időkeret: 30 perc

- A második részben megvalósuló szerepjáték és a résztvevők korábbi tapasztalatai alapján beszéljük át, hogy tulajdonképpen mi a hallgatói önkormányzatok szerepe a felsőoktatási döntéshozatalban. Tisztázzuk az alábbi, elsőre egyszerűnek látszó, de koránt sem egyértelmű kérdéseket:
 - Kinek az érdekét képviseli az egyetem?
 - Kinek az érdekét képviseli a hallgatói önkormányzat?
 - Mi az ismérve a megfelelően működő hallgatói képviseletnek?
 - Hogyan juttathatják érvényre a hallgatók az igényeiket és elvárásaikat?

4. rész: A hallgatói önkormányzati intézményrendszer működésének elemzése- időkeret: 60 perc

- Ebben a részben elemzés alá vonjuk a hallgatói önkormányzati intézményrendszert. A résztvevőket négy csoportba osztjuk és ezen csoportok feladata, hogy megvitassák a SWOT analízis egy-egy tételét:
 - S - strengths, erősségek

- W - weaknesses, gyengeségek
- O - opportunities, lehetőségek
- T - threats, veszélyek

Miután a csoportok végeztek, bemutatják egymásnak, hogy mire jutottak és így a közös munka eredményeként létrejön a SWOT analízis.

- Ebből láthatjuk, hogy a hallgatói önkormányzatoknak hol kell különösen figyelmesnek lenniük, mely területeken kell kompenzálniuk, esetleg segítségért folyamodniuk, illetve az is világossá válik, hogy mik az erősségeik, amikre érdemes lehet építeni és mely lehetőségek kiaknázása lehet potenciális cél.

3. szekció - A minőségbiztosítás rendszerének építőkövei

Leírás: A tréning célkitűzése, hogy a résztvevők megismerjék a minőségbiztosítás alapfogalmát és intézményrendszerét, valamint elsajátítsák az Európai Felsőoktatási Térség minőségbiztosításának standardjait és irányelveit (ESG) és leginkább megértsék ezek logikáját és gyakorlati relevanciáját.

Háttér: A képzés origóját az Európai Felsőoktatási Térség minőségbiztosításának standardjai és irányelvei, azaz az ESG-k adják. Az ESG alapvetően az európai felsőoktatási térség minőségbiztosítási támasza, hallgatói vezetőként pedig elengedhetetlen, nemcsak az ismerete ezen pontoknak, hanem azok értelmezése.

Tréner: A képzés vezetője/vezetői jól képzettek a minőségbiztosítási fogalmak és intézményrendszer kapcsán, mélyrehatóan ismeri az ESG-k logikáját és célját, illetve életszerű, gyakorlati példákat is fel tud mögéjük sorakoztatni.

Módszertan: A képzés során mozaikmódszert/ szakértői mozaikot alkalmazunk, ami egy kiscsoportos tanulásszervezési módszer, a rendelkezésre álló források csoportok közötti felosztásán és feldolgozásán alapul és arra szolgál, hogy jelentős tudástartalmat dolgozzunk fel interaktív formában úgy, hogy képességgel ruházzuk fel a hallgatókat.

1. rész: A PDCA ciklus, mint a minőségbiztosítás alapfolyamata- időkeret: 60 perc

- Ebben a bevezető részben a PDCA ciklust ismertetjük a résztvevőkkel. Ez a tervezés-cselekvés-ellenőrzés-beavatkozás ciklus tulajdonképpen a minőségbiztosítás alapfolyamata. Ez három fókusz területen értelmezhető a felsőoktatásban:
 - oktatásban
 - kutatásban
 - adminisztrációban

- Ismertessünk meg a résztvevőkkel olyan intézményi jó gyakorlatokat, amelyek során a PDCA ciklus beépült és funkcionál az intézményi működésben. Például:
 - Eszterházy Károly Katolikus Egyetem- intézményi stratégia megvalósításához logikai keretmátrixot alkalmaz

2. rész: ESG 2015 kontextusának megismerése- időkeret: 60 perc

- A résztvevők megismerkednek az Európai Felsőoktatási Térség minőségbiztosításának standardjaival és irányelveivel (ESG), megértik ezek célját és felépítését, megismerik a részegységeit:
 - belső minőségbiztosítás
 - külső minőségbiztosítás
 - minőségbiztosítási ügynökségek
- A kontextus értelmezéséhez fontos a résztvevőkkel megismertetni az Európai Felsőoktatási Térséget és a Bologna folyamatot.

3. rész: ESG-k közös értelmezése- időkeret: 90 perc

- Ebben a részben a szakértői mozaik alkalmazásával ismertetjük az ESG pontokat.
 - Először a résztvevőket 3-4 fős szakértői csoportokba osztjuk (ez lehet véletlenszerű vagy tudatos, ha például a tapasztaltabb és kevésbé tapasztalt résztvevőket szeretnénk közös munkára ösztönözni), majd minden csoport kap egy sztenderdet a belső minőségbiztosítási sztenderdek közül.
 - A résztvevők feldolgozzák az adott sztenderdet, egyénileg olvassák, értelmezik és jegyzetet készítenek.
 - Ezt követően a szakértői csoporton belül közösen is értelmezik az adott sztenderdet, közös jegyzetet és egy plakátot készítenek.
 - Újrarendezzük a csoportokat úgy, hogy az eredeti szakértői csoportok által készített jegyzetek, plakátok mindegyike egy-egy asztalhoz kerül és a

készítésben részt vett csoporttag referál a többieknek a jegyzete alapján. Az eredeti szakértői csoportok által készített jegyzeteket aztán továbbadják a csoportok egy másik csoportosulásnak és az eljárás megismétlődik.

- Ilyenformán minden résztvevő megismer minden sztemdet és lehetősége van a többi résztvevővel interakcióba lépni. A résztvevők tulajdonképpen egymástól tanulnak és módjukban áll saját véleményüket, meglátásukat is megosztani társaikkal.

4. rész: Az ESG-s gyakorlati haszna- időkeret: 40 perc

- Ebben a részben összegezzük, amit az egyes ESG-ről közösen megtanultunk a második részben és arról beszélgetünk, hogy tulajdonképpen mi ezeknek az irányelveknek és standardoknak a gyakorlati haszna. Segítő kérdések:
 - Hogyan lehet alkalmazni az ESG pontokat intézményi szinten?
 - Hogyan hivatkozhatunk az ESG pontokra az intézményi szintű döntéshozatalban?

5. rész: Az ESG valósága- időkeret: 60 perc

- Térjünk vissza az első szekció során készített problématerképhez és az ESG-k ismeretében az adott, már átbeszélte problémákat fordítsuk le a standardok nyelvére. Ez a feladat segít még jobban megérteni az ESG-k gyakorlati hasznát, hiszen a résztvevők közvetlenül kötni tudják egy-egy általuk jól ismert valódi esethez.

4. szekció - A belső minőségbiztosítás rendszere

Magyarországon

Leírás: A tréning célkitűzése, hogy a résztvevők betekintést nyerjenek a belső minőségbiztosítás rendszerébe, megismerjék a folyamatban résztvevő szerepeket és megértsék, hogy a milyen széles spektrumot érint a minőségbiztosítás az intézmények szintjén.

Háttér: A képzés fókuszában egy szerepjáték áll, mely lehetőséget kínál arra, hogy a résztvevők saját bőrükön tapasztalják meg, hogy milyen az intézményi minőségbiztosítási folyamat egy-egy aktorának a kompetenciája, egyéni szempontrendszere és stratégiája.

Tréner: A képzés vezetője/vezetői jól képzettek a minőségbiztosítási fogalmak és intézményrendszer kapcsán. Előnyt jelent, ha aktuálisan is részt vesznek a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság munkájában és naprakész információkkal és kurrens tapasztalattal rendelkeznek az intézmények szintjén zajló minőségbiztosításról.

Módszertan: A képzés során alkalmazott fő módszer a szerepjáték, mely lehetőséget teremt a személyes tapasztalatszerzésre védett és kontrollált körülmények között.

1. rész: A hazai belső minőségbiztosítási rendszer építőkövei- időkeret 60 perc

- A résztvevők megismerkednek a belső minőségbiztosítási rendszerrel, átbeszéljük az intézmények minőségbiztosítással összefüggő kötelezettségeit és eszközeit, mint például:
 - intézményi stratégia
 - intézményfejlesztési terv
 - intézményi minőségbiztosítási stratégia
 - Tanulmányi- és Vizsgaszabályzat
 - Térítési és Juttatási Szabályzat

- Szervezeti és Működési Rend
- Oktatói Munka Hallgatói Véleményezésének szabályzata
- Tanulmányi rend
- Tantárgyi leírások
- intézményi minőségbiztosítási bizottság(ok) felállítása
- intézményi teljesítmény monitorozása

2. rész: Szerepjáték- időkeret 120 perc

- A résztvevők olyan szerepeket kapnak, amelyek konfliktusban állnak egymással, a stakeholdereknek fel kell fedezniük ezeket és elindítani a párbeszédet a minőség javítása felé.
- Szükséges eszközök: névkártyák, nyomtatandó dokumentumok
- A kiindulópont: az intézmény egy figyelmeztetést kapott az akkreditációs ügynökségtől, hogy a belső minőségbiztosítási rendszerüket javítani szükséges és komoly lépéseket kell tenniük az ügy érdekében, hogy javítsák az oktatás színvonalát és a teljes egyetem minőségét.
- Feladat: a résztvevőket három csoportba osztjuk, ahol mindenki megkapja a saját szerep leírását, ami tartalmazza a motivációit és esetleges konfliktusait más résztvevőkkel.
 - intézmény vezetősége – rektor, rektorhelyettes, dékán (max. 4 fő)
 - intézmény alkalmazottak – kutató, oktató, támogató személyzet (max. fő)
 - intézményi hallgatóság – doktorandusz, speciális szükségletű hallgató, kollégista, Hallgatói Képviselők)
- Munkamenet: először a csoportok találkoznak egymással (vezetőség/alkalmazottak/hallgatók), ahol a megbeszélés célja, hogy a csoportok saját közös javaslatokkal és igényekkel álljanak elő, amiket szeretnének, hogy beépüljenek

az új belső minőségbiztosítási rendszerbe. A második fázisban „lobbi” tevékenységet folytatnak a résztvevők, itt minden csoportra rá van bízva, hogy kivel/kikkel és milyen módon folytatnak megbeszéléseket, a cél, hogy egy közös irányt ki tudjanak jelölni. A tréning utolsó fél órájában az egyetemi minőség bizottság fog ülésezni, ahol a levezető szerepet valamelyik tréning vezető tölti be. Ennek a megbeszélésnek a folyamán a résztvevőknek prezentálniuk kell a nézőpontjukat és javaslataikat. A cél, hogy egy közös stratégia megalkotása, amit az egyetem adaptálni tud a minőségbiztosítási rendszerébe.

3. rész: Az intézményi vagy belső minőségbiztosítási rendszerrel kapcsolatos tanulságok levonása- időkeret: 40 perc

- Ebben a részben átbeszéljük a korábbi szerepjáték tapasztalatait és igyekezünk válaszokat találni az alábbi kérdésekre:
 - Mit tehet egy intézmény annak érdekében, hogy fejlődjön?
 - Mik segíthetnek az intézmény vezetőségének abban, hogy olyan döntéseket hozzon, ami előre viszi az intézményt?
 - Hogyan tud bekapcsolódni a hallgatói önkormányzat az intézményi minőségbiztosításba?- ezzel a kérdéssel a következőkben részletesen is foglalkozunk.

4. rész: A hallgatói igények és az intézményi fejlesztési terv viszonya- időkeret: 60 perc

- Ebben a részben a hallgatókat az általuk képviselt felsőoktatási intézmények szerint osztunk csoportokra. A feladatuk az, hogy áttekintésük a saját intézményük intézményi fejlesztési tervét és megadott szempontok szerint értékeljék azt.
- Miután csoportokban megvitatták a terveket, plakátot készítenek a legfontosabb információk feltüntetésével és ezeket bemutatják egymásnak. A beszámolókból főként arra reflektálnak, hogy mennyire tartják reálisnak az intézményi fejlesztési tervben megfogalmazott célokat és hogy ezek összhangban vannak-e az általuk ismert hallgatói elvárásokkal és igényekkel.

5. szekció - A külső minőségbiztosítás rendszere

Magyarországon

Leírás: A tréning célkitűzése, hogy a résztvevők betekintést nyerjenek a külső minőségbiztosítás rendszerébe, megismerjék a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság munkáját, hatáskörét és felelősségét. Ezen túl a képzés során arra a kérdésre is választ keresünk, hogy tulajdonképpen mi a hallgatók szerepe a külső minőségbiztosítási folyamatban.

Háttér: A külső minőségbiztosítási rendszer keretén belül a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság általánosan négyéves ciklusokban felméri a magyar felsőoktatási intézmények működését, minőségmenedzsmentjét.

Tréner: A képzés vezetője/vezetői jól képzettek a minőségbiztosítási fogalmak és intézményrendszer kapcsán. Előnyt jelent, ha aktuálisan is részt vesznek a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság munkájában és naprakész információkkal és kurrens tapasztalattal rendelkeznek az intézmények szintjén zajló minőségbiztosításról.

Módszertan: A képzés során alkalmazunk frontális oktatást is, hiszen a résztvevőknek meg kell ismerkedniük a MAB működésével, ehhez pedig legalkalmasabb egy prezentáció. Azonban ezeknél a részeknél is törekedjük az interaktivitásra, kérdésekkel vonjuk be a hallgatóságot. A látogatóbizottsági munka megismertetésénél alkalmazzuk a szerepjátékot, hogy a résztvevők gyakorlatra fordítsák az elméleti tudástartalmakat.

1. rész: A hazai külső minőségbiztosítási rendszer- időkeret 60 perc

- A résztvevők megismerik a MAB stratégiai célját, az intézmény működését:
 - minden stakeholder bemutatása, kik ők, mit csinálnak és hogyan
 - a MAB belső működése: plénum, titkárság, döntéshozás, eljárásmodok
 - külső tevékenységek: akkreditáció, szakértői csoportok, PR, érdekeltekkel való kapcsolattartás

- hallgatók szerepe a rendszerben
- különbségek európai szinthez és az ESG 2015-höz képest

2. rész: A MAB intézményakkreditációs munkájának megismerése- időkeret 90 perc

- A résztvevők megismerik a MAB intézményakkreditációs eljárását és ennek elemeit:
 - intézményi önértékelési jelentés
 - látogatóbizottság
 - akkreditációs látogatás
 - jelentés
 - monitoring eljárás
- Mivel az elméleti tartalmak sokkal érthetőbbek és emészhetőbbek, amint gyakorlati tapasztalat is társul hozzájuk, mutassunk be egy önértékelési jelentést, amit előzetesen anonimizáltunk. A feldolgozást segítő kérdések:
 - Hogyan készül az intézményi önértékelési jelentés és miért fontos?
 - Mire kell figyelni egy önértékelési jelentés kapcsán?
- Mutassuk be magát az akkreditációs eljárást és emeljük ki azokat a pontokat, ahol a hallgatóknak kulcsszerepe van a folyamatban.
- Alkossunk csoportokat, minden csapat kapjon 2-3 sztenderdet és ők olvassák el az önértékelési jelentés vonatkozó részeit. Gondolják végig, hogy:
 - Milyen kérdésekre ad választ az önértékelés?
 - Milyen kérdések maradnak megválaszolatlanul a jelentés alapján?
 - Ők maguk milyen kérdéseket fogalmaznának meg az intézménynek a sztenderddel kapcsolatban?

- A látogatóbizottsági munkafolyamat megértése érdekében szerepjátékot szervezünk. A résztvevők szerepeket kapnak az alábbiak szerint:

- rektor
- kancellár
- rektorhelyettes
- oktató
- minőségbiztosítási megbízott
- hallgatói képviselő
- látogatóbizottság elnöke
- látogatóbizottság hallgatói tagja
- látogatóbizottság oktatói tagja
- moderátor

A szerepeknek megfelelően mindenki felkészül a játékra, majd modellezünk egy látogatóbizottsági ülést. A résztvevők így nemcsak, hogy megismerhetik a különböző aktorok szerepét és tevékenységét, de némi tapasztalatra is szert tehetnek ezzel kapcsolatban.

- A játék végén beszéljük át a tapasztalatokat és vonjuk le közösen a következtetéseket. Segítő kérdések:
 - Hogyan érezted magad az adott szerephez?
 - Mennyire volt számodra testhezálló az általad alakított karakter?
 - Mit gondolsz a karaktered szerepéről a látogatás során?
- Végül, de nem utolsó sorban megismertetünk a résztvevőkkel egy konkrét anonimizált látogatóbizottsági jelentést, hogy a folyamatot a végéig tudják kíséрни. Hangsúlyozzuk, hogy a jelentésből is kitűnik, hogy a külső minőségbiztosítási rendszer célja

tulajdonképpen az, hogy előremutató javaslatokat fogalmazzon meg az intézmény számára annak érdekében, hogy az fejlődjön a jövőben.

3. rész: A MAB szakbizottsági munkájának a megismerése- időkeret: 60 perc

- Ebben a részben bemutatjuk a MAB tudományterületi szakbizottságainak feladatait:
 - szaklétesítés
 - szakindítás
 - véleménykiegészítés
 - egyetemi tanári pályázatok elbírálása
 - eseti ügyek
- Arra kérjük a résztvevőket, hogy a képzésüknek megfelelő tudományterületek mentén szerveződjenek csoportokba és együtt tekintsék át az adott bizottság közelmúltbéli tevékenységét:
 - Agrártudományi Bizottság
 - Bölcsészettudományi Bizottság
 - Gazdaságtudományi Bizottság
 - Hittudományi Bizottság
 - Műszaki Tudományi Bizottság
 - Művészeti Bizottság
 - Orvos- és Egészségtudományi Bizottság
 - Pedagógusképzési Bizottság
 - Sporttudományi Bizottság
 - Társadalomtudományi Bizottság

- Természettudományi Bizottság

Értékeljék a bizottságok teljesítményét és nevezzenek meg olyan témákat, ügyeket, amiknek szerepelnie kellene ezeknek a szakbizottságoknak a napirendjén.

6. szekció - A hallgatók szerepe a minőségbiztosításban

Leírás: A korábbiakban már többször foglalkoztunk a hallgatók szerepével, hatáskörével, de ennek a tréningnek célja kifejezetten az, hogy definiálja a hallgatók kulcsszerepét mind a belső, mind pedig a külső minőségbiztosítási rendszerben.

Háttér: Rendkívül fontos az, hogy a résztvevők az előző tréningeken tanult tartalmakat megfelelően és önállóan tudják alkalmazni hallgatói vagy hallgatói önkormányzati pályafutásuk során.

Tréner: A képzés vezetője/vezetői jól képzettek a minőségbiztosítási fogalmak és intézményrendszer kapcsán és rendelkezik hallgatói önkormányzati gyakorlattal.

Módszertan: A képzés során folyamatosan bevonjuk a résztvevőket, olyan kérdéseket, ötleteket vetünk fel, melyre eredményesen és szívesen reagálnak. Cél, hogy a korábban megszerzett témérdek tudás és tapasztalat mentén most önálló gondolatokkal, ötletekkel, válaszokkal állhassanak elő és egy gyümölcsöző diskurzust folytassunk a témában.

1. rész: A hallgatók szerepének azonosítása a belső minőségbiztosítási folyamatban- időkeret: 40 perc

- Átismételjük a korábban megismert belső minőségbiztosítási folyamatot és abban detektáljuk a hallgatók és hallgatói önkormányzatok szerepét. Segítő kérdések:
 - Milyen formában vállal szerepet a hallgatói önkormányzat a felsőoktatási intézmény szervezésében, működtetésében?
 - Milyen formában vállal szerepet a hallgatói önkormányzat az intézményi minőségbiztosítási rendszer működtetésében?
 - Hogyan jelezheti a hallgató problémáját, panaszát vagy konstruktív javaslatát az intézmény felé?

- Átbeszéljük az ide kapcsolódó legfontosabb témákat:

- hallgatói szolgáltatások
- ösztöndíjak
- lakhatás, kollégiumok
- sajátos szükségletű hallgatók támogatása

2. rész: A hallgatók szerepének azonosítása a külső minőségbiztosítási folyamatban- időkeret: 40 perc

- Átismételjük a korábban megismert külső minőségbiztosítási folyamatot és abban detektáljuk a hallgatók és hallgatói önkormányzatok szerepét. Segítő kérdések:
 - Hogyan vehetnek részt a hallgatók és a hallgatói képviselők hatékonyan a külső minőségbiztosítási folyamatban?
 - Hogyan tud felkészülni a HÖK az akkreditációs eljárásra?
 - Milyen témákat kell különös odafigyeléssel kezelnie a akkreditációs látogatás hallgatói delegáltjának?

3. rész: A minőségbiztosítás lényege hallgatói szempontból- időkeret 40 perc

- Ebben a részben célunk átbeszélni azokat a kulcsterületeket, melyek a minőségbiztosítási folyamatban hallgatói perspektívából a legfontosabbak:
 - hallgató központú oktatás koncepciója
 - nemzetközi mobilitás, mobilitási ablak
 - kreditelismerés

A szakmai diskurzust moderáljuk nyitott kérdésekkel és a közös tudás összegzéséhez használjunk posztiteket. Mindenki írja fel a gondolatait, kérdéseit, asszociációit az adott témával kapcsolatban egy post-it-re, majd ezeket összesítjük egy plakáton. Ez segít vizuálisan is követni a beszélgetés fonalát és rámutathat összefüggésekre, kapcsolódásokra.

- Ezeknek a témáknak az azonosítása azért fontos, mert jó tájékozódási pontot jelenthet a hallgatói képviselőknek. Ezeken a kérdéseken felül, fontos, hogy megértsék a saját szerepüket a minőségbiztosítási folyamatban.

7. szekció - Új trendek a felsőoktatásban

Leírás: A résztvevők már járatosak a minőségbiztosítás rendszerében, azonban fontos beszélünk a felsőoktatás új trendjeiről, innovatív irányairól és ezek minőségbiztosításáról.

Háttér: A COVID-19 világjárvány új lendületet adott a felsőoktatásban korábban is jelen lévő alternatív tanulási utaknak és a felsőoktatási intézmények tevékenységének online keretek közé szorítása robbanásszerű fejlődést eredményezett az e-learning és blended-learning kapcsán.

Tréner: A tréner ismeri a felsőoktatás trendjeit, új irányait és ezek minőségbiztosításának sajátos rendszerét és kritériumait.

Módszertan: A képzés során nagyban támaszkodunk a résztvevők saját tapasztalataira, melyekre a COVID-19 világjárvány indukálta online oktatás során voltak kénytelenek szert tenni. A frontális előadások helyett vonjuk be őket és alakítsunk ki szakmai beszélgetést a témában.

1. rész: Hallgatói tapasztalatok az elmúlt évek tükrében- időkeret: 60 perc

- Motiváljuk a résztvevőket arra, hogy osszák meg a csoporttal azokat a tapasztalatokat, amikre a felsőoktatási tanulmányaik elmúlt időszakában tettek szert, amíg online vagy hibrid oktatás zajlott az egyetemeken.
- Készítsünk egy “pro” és “kontra” listát, gyűjtsük össze, hogy mi volt ezen alternatívák előnye és hátránya. A lista összeállításánál törekedjünk arra, hogy mind a hallgatók, mind az oktatók, mind pedig a fenntartók oldaláról megvizsgáljuk ezt a kérdést.
 - Hallgatói szempontból mi volt az online/hibrid oktatás előnye, illetve hátránya?
 - Oktatói szempontból mi volt az online/hibrid oktatás előnye, illetve hátránya?
 - Az állami fenntartó/kuratórium/egyház szempontjából mi volt az online/hibrid oktatás előnye, illetve hátránya?

2. rész: Javaslatcsomag kidolgozása az online/hibrid oktatás és adminisztráció jövőbeli alkalmazásához- időkeret: 60 perc

- Az első részből kiderülhetett, hogy az intézmények online munkarendje hozott egy sor pozitív változást valamennyi stakeholder életében, például csökkentek vagy egyszerűsödtek az adminisztratív terhek, bizonyos esetekben hallgatóközpontúbbá vált az oktatás és a számonkérés.
- Ebben a részben a résztvevők kisebb csoportokban kidolgoznak olyan javaslatokat, amik a felsőoktatási intézmények javára válnának. Ezeket a javaslatokat összegyűjtjük, nagy körben is megbeszéljük, kiegészítjük és készítünk egy javaslatcsomagot. Ezen munkadokumentum minőségétől és tartalmától függően, akár lobbizásra is alkalmas lehet.

3. rész: Mikrotanúsítványok- időkeret: 90 perc

- Meg kell jegyeznünk, hogy a mikrotanúsítványok igen elterjedtek Európa szerte, azonban Magyarországon az is nehézséget jelent, hogy a fogalmat egyáltalán értelmezzük. Vonjuk be a résztvevőket és igyekezzünk közösen beazonosítani ezeket. A következő alternatív megoldások jöhetnek szóba:

- a felsőoktatási intézmények által biztosított OKJ képzések
- a képzésekhez kapcsolódó intézményi specializációk
- az olyan nem formalizált képzések, amelyek diplomamellékletet adnak
- a tehetséggondozó programok kreditet érő képzési moduljai

A MICROBOL (Micro credentials linked to the Bologna Key Commitments) projekt mikrotanúsítvány definíciója: “mikrotanúsítvány egy kis mennyiségű tanulás, amelyet egy tanúsítvány igazol. Az európai felsőoktatási térségben a felsőoktatási intézmények kínálhatják, illetve elismerhetik a Lisszaboni Elismerési Egyezménynek megfelelő elismerési eljárásokkal vagy adott esetben az előzetes tanulás elismerésével. A mikrotanúsítvány célja, hogy a tanuló olyan konkrét ismeretekkel, készségekkel vagy kompetenciákkal rendelkezzen, amelyek megfelelnek a társadalmi, személyes, kulturális vagy munkaerő-piaci igényeknek. A

mikrotanúsítványok a képesítési keretrendszer EFT és nemzeti szintjén kifejezetten meghatározott tanulási eredményekkel, a kapcsolódó munkaterhelés kreditekben kifejezett megjelölésével, értékelési módszerekkel és kritériumokkal rendelkeznek, és az ESG-vel összhangban minőségbiztosításnak vannak alávetve”.

- Ismertessünk néhány hazai intézményi jó gyakorlatot a mikrotanúsítványokkal kapcsolatosan. Például:
 - Széchenyi Egyetem- RUN-EU Európai Egyetemi Szövetség: rövid képzési programok
 - Szegedi Tudományegyetem: Facebook által akkreditált angol nyelvű kurzusok
 - ELTE-TTK: digitális önéletrajz elkészítése az e-learning rendszerben megszerzett badgek alapján

8. szekció - Képzés lezárása

Leírás: A képzésen résztvevő hallgatók a köznapi tanítási-tanulási folyamat értelmezéséről eljutottak a minőségbiztosítás absztrakt fogalmainak értelmezéséig, a kapcsolódó intézményrendszer megismeréséig, detektálták saját hallgatói-szakértői szerepüket ezen folyamatokban és megismerték a felsőoktatás kurrens kihívásait és fejlődési irányait. Ebben a részben összefoglaljuk mindezeket a tudástartalmakat és visszajelzést kérünk a résztvevőkről.

Háttér: Fontos, hogy ezt a képzési folyamatot megfelelően lezárjuk, visszatérjünk a homályos vagy bizonytalan témákhoz, megválaszoljuk a még függőben lévő kérdéseket és persze visszajelzést kapjunk a résztvevőktől arra vonatkozóan, hogy hogyan érezték magukat a közös munkában és hogyan értékelik magát a képzést.

Tréner: A tréner rendelkezik moderátori tapasztalattal és gyakorlott csoportfolyamatok lezárásában.

Módszertan: Ebben a részben a pszichológia eszköztárából kölcsönzünk néhány elemet, melyek a csoportmunkák szervezésében és a visszajelzések becsatornázásában hatékonyak.

1. rész: Foglaljuk össze a képzés fő tanulságait- időkeret: 60 perc

- Minden résztvevő egyénileg gondolja végig, hogy milyen fő tudáselemeket sajátított el és milyen fontos információra tett szert a képzés során. Ezeket együtt is beszéljük át, igazítsuk ki az esetleges pontatlanságokat, válaszoljuk meg a még függőben lévő kérdéseket.

2. rész: Értékeljük a képzést- időkeret: 30 perc

- A résztvevők papír alapon vagy online formában töltsenek ki egy előre elkészített visszajelző kérdőívet, ami kitér arra, hogy:
 - mennyire elégedettek az adott tréningek tartalmával
 - ezek hozzáadott értékével

- a trénerek felkészültségével
- az előzetes elvárásaik és a képzés viszonyával
- a technikai adottságokkal
- időgazdálkodással
- egyéb tényezőkkel, amiket fontosnak vélünk

Mindezek a visszajelzések hasznos adalékul szolgálhatnak és jó szervezők egy következő képzés tervezéséhez és lebonyolításához.

3. rész: Búcsúzzunk el a csoporttól- időkeret: 30 perc

- A résztvevők jópár munkaórát együtt töltöttek a képzés során és nagy valószínűséggel a tanulmányaik vagy a hallgatói önkormányzati munkájuk alkalmával is kapcsolatba kerülnek egymással, így fontos, hogy ebből az intenzív közös élményből megfelelően lépjenek ki.
- Dixit kártyákon keresztül kínáljunk lehetőséget arra, hogy a résztvevők elmondják saját, személyes benyomásaikat, érzéseiket a közös munkával összefüggésben. A Dixit kártyákat helyezük el egy semleges területen, mindenki válasszon kedve szerint egy olyan képet, ami kifejezi számára a közös munkát, az eltöltött munkaórákat, ezt az élményt, majd aki szeretné, nagy körben ezt ossza is meg a többiekkel.

4. rész: Adjunk egymásnak visszajelzést- időkeret: 30 perc

- Amellett, hogy a résztvevőktől visszajelzést várunk a munkánkkal kapcsolatban, az is fontos, hogy mi visszajelezzünk számukra és megosszuk tapasztalatainkat. Ebből tanulhatnak, épülhetnek nem csak szakmai, de emberi szinten is.